

Pamětník: žena, 43 let

Rok narození: 1968

Vzdělání: středoškolské

Zaměstnání: administrativní pracovnice

Rodiče: matka dělnice, otec řidič z povolání

Bydliště: Svitavsko

Jaké bylo tvoje dětství?

Narodila jsem se v únoru 1968, takže tento symbolický rok mě neustále doprovází. Na dětství vzpomínám ráda. Jako dítě jsem si vůbec neuvědomovala, co „ta“ doba přináší a bere. Až teď svým dětem dávám vždy srovnání s tím, co bylo a co je teď, a sama nad tím kroutím hlavou, že jsme takový život prožívali.

Jak se projevoval komunismus ve školní výuce?

Každý humanitní předmět (český jazyk, dějepis, občanská nauka) byl postaven na politickém podtextu, všude se zdůrazňovalo, jak je naše společnost ta nejlepší a skvělá. Nutno dodat, že z mého pohledu to nebylo bráno jako propaganda, ale tak to prostě bylo. Také bylo úsměvné, když jsme naběhli do hodiny tělocviku – holky modré trenýrky, kluci červené trenýrky a všichni bílá řádkovaná trička. Chtěla bych vás dnes vidět, jak v tom nadšeně běháte po tělocvičně.

Chodila jsi do nějakého kroužku?

Samozřejmě do Pionýra, kam chodil úplně každý a také nám to přišlo normální. Přestože symbolem Pionýra byl rudý šátek, my jsme to spíš brali tak, že jsme se jako děti sešly k různým mimoškolním aktivitám. Moc ráda vzpomínám na paní, která nás v Pionýru vedla. Kroužek, který mě bavil, byl „Kroužek míčových her.“

A co jste dělali, když jste ještě neměli počítače?

Neustále jsme lítali po venku. Hráli jsme vybíjenou, badminton, pokreslili jsme celou silnici křídami, kluci se neustále honili za míčem, prolézali jsme kdejaké keře a sklepení. A taky jsme fakt přečetli hodně knih. Televize v té době měla jen 2 programy, tedy výběr pro děti minimální. Pamatuju si, jak každou neděli navečer vysílali pořad „Nedělní chvilka poezie“ a každý pondělní večer patřil nějaké slovenské inscenaci nebo slovenskému filmu.

Je pravda, že výběr hraček byl minimální?

To si piš!! Před Vánocemi stála maminka frontu v hračkářství a většinou musela koupit to, co zrovna prodávali. Když chtěla pro mě panenku, musela počkat na zboží, ve kterém přijde. Pamatuju si moje nadšení, když jsem pod stromeček dostala plechové nádobíčko a hru

„Smolíček Pacholíček.“ Ta se mimochodem prodává ještě dnes. Mám na ní dokonce cenu 11 KčS. Vím taky, jakou ohromnou radost měl bráška, když jako vánoční dárek dostal stavebnici Merkur. Tenkrát jsem ho vůbec nechápala, jak se mu ta stavebnice může líbit...samé šrouby, barevné plíšky a kolečka.

A co legendární „céčka“?

Tak těch jsem měla celou krabici a byla jsem na ně pyšná.

V jakých obchodech jste nakupovali třeba oblečení?

Těch obchodů bylo také skromně. Naším oblíbeným obchodem byl Prior, ale často se stávalo, že jsme se ve třídě sešly tři holky, které jsme měly stejný svetrík. Tenkrát se vyrábělo hlavně konfekčně. Já jsem měla štěstí, že jsem měla šikovnou maminku, která na mě ušila hodně oblečení a upletla spoustu pěkných svetrů. Však také pletení svetrů byla velmi oblíbená činnost našich maminek a naši oblíbenou činností zase bylo shánět pletací vzorky, které zrovna letěly.

Pamatuješ si na nějakou tvoji oblíbenou dobrotu?

Určitě to byl nanuk Eskymo za korunu a šumáky za 20 haléřů, které jsme si sypali přímo do pusy. Vždycky jsme se těšili, že přijedou houpačky a kolotoče a my si tam na střelnici koupíme pravé žvýkačky všemožných chutí. Protože běžně v obchodech byly jen žvýkačky Pedro.

Nakupovala jsi někdy v Tuzexu?

Tak to pro mě byla sváteční událost. Když mně tatínek poprvé sehnal bony, dlouho jsem si je přebírala v ruce, štěstím, že je mám, že si budu moci koupit supr džíny. Teď, když vidím, jaký je v obchodech ohromný výběr veškerého zboží, musím se nad touto vzpomínkou usmívat...

Byla jsi na dovolené v cizině?

Nikdy. Moji rodiče nikdy neusilovali o to, aby na dovolenou do zahraničí jeli. Bylo to z prostého důvodu. Moje maminka byla dělnice a můj tatínek byl řidič z povolání, tudíž ze svého platu si to nemohli vůbec dovolit.

A kde jsi teda trávila celé prázdniny?

Maminka se narodila na Slovensku, takže jsem každý rok jeden měsíc prázdnin trávila u příbuzných v Chtelnici u Piešťan. Strašně ráda na to vzpomínám, protože jsem tam měla spoustu sestřenic a bratranců, se kterými jsem si užila hodně legrace a zábavy. A pak jsme měli babičku na vesnici u Svojanova, takže tam jsme byli také každý víkend. Také existovala u každého podniku vlastní rekreační zařízení, které využívali jejich zaměstnanci. Takže jsme jezdili jednou na Vranov, podruhé na Medlov.

Takže jsi poprvé vycestovala do zahraničí až po revoluci?

Od dětství jsem dělala atletiku. Takže díky ní, jsem se s atletickým oddílem vypravila v roce 1988 na zájezd do Řecka. Když jsme projížděli přes Rakousko (na tento průjezd jsme museli mít povolení) na všechno kolem jsme se dívali doslova s otevřenou pusou. Rozchod jsme měli ve Vídni, a když jsme vlezli do prvního obchodního domu, byl to pro nás neuvěřitelný zážitek. Všude spousta zboží na ohromných prostorech.

Chodila jsi s mávátkem také do prvomájového průvodu?

Chodila a vždycky jsem se jako malá hrozně těšila. Fascinovala mě ta různorodost a barevnost těch mávátek a alegorických vozů. Postupem času to pro nás mladé bylo vyloženě otravné.

Četla jsi Rudé právo? Pamatuješ si na časopisy, které vycházely?

Na každém novinovém stánku byla nabídka právě Rudého práva, které jsem neměla potřebu číst. Raději jsem si přečetla něco z Mladé fronty. Ale vždycky jsem si kupovala ke čtení Ohníček, Sedmičku pionýrů a později Kino. Pokaždé, když jsem si celé Kino přečetla, tak jsem si vystříhovala a lepila na zeď tehdy oblíbené naše i zahraniční herce a herečky. A bez Mladého světa jsem nemohla existovat.

Chodívala jsi někdy do kina?

Určitě, minimálně dvakrát do měsíce. Kino hodně táhlo, protože nabídka televizních programů a filmů byla opravdu ubohá. Ale přesto filmy pro pamětníky mám ráda dodnes.

Jak se tobě a tvým rodičům žilo v 70. a 80. letech?

V té době jsem byla dítě. Později jsem pochopila, že všechno není tak, jak se učíme, tak jak se o všem píše. Ale protože moji rodiče nebyli nikdy režimem stíhaní, nepřišlo mi to nijak zvlášť odpuzující. Víím, že když jsem dělala přijímačky na střední školu, tak moje třídní učitelka musela vedle mé charakteristiky popsat i nějakou zásluhu režimu mých rodičů. A protože se nikde neangažovali, musela napsat, proč tomu tak není.

Je pravda, že všichni měli tenkrát práci?

Opravdu měli. A kdo ji neměl, tak byl podle režimu flákač a příživník. Dokonce se za tzv. příživnictví lidé zavírali do vězení. Ale neexistovalo soukromé podnikání, proto si málokdo z běžných dělníků, i kdyby dělal na 200%, vydělal ve státním podniku víc peněz.

Volila jsi někdy do roku 1989?

Ano jednou. A jít jsem musela, samozřejmě byla jedna volba.

Jaký jsi měla názor na politiky?

Tenkrát asi neutrální. Politika mě nijak zvlášť nezajímala. Moje vnímání politiky a politické situace se rozjelo až 17. listopadem 1989. Ale nutno podotknout, že když se mě někdo zeptal, kdo je prezidentem republiky a generálním tajemníkem ÚV KSČ, nikdy jsem se nemýlila. Tito pánové totiž měli svoji funkci léta-letoucí. Tím chci říct, že to není jako dnes, kdy se neustále mění ministři, a není výjimkou, že vláda nevydrží ani 4 roky.

A kdo to teda byl?

Prezidentem republiky byl do listopadu 1989 Gustav Husák a generálním tajemníkem Milouš Jakeš.

Vnímala jsi nějak „rušno“ kolem Charty 77?

V té době mně bylo 9 let a neměla jsem vůbec zdání, co to znamená a jaký to má smysl. Myslím, že okrajově jsem v pozdějších letech zaregistrovala něco v novinách ze strany tehdejšího režimu. V té době byla rozjetá cenzura na plné obrátky, proto protistrana režimu (Charta 77) své vyjádření v běžném tisku nemohla zveřejnit. Ale podstatu a náplň charty jsem začala vnímat právě až rokem 1989, kdy se o všem otevřeně a emotivně hovořilo.

Umíš si představit, že by se vrátila doba před rokem 1989?

Protože jsem tu dobu prožila, představit si to umím, ale rozhodně bych nikdy nechtěla, aby se to opět stalo skutečností.

Závěr

Díky tomuto projektu, který byl postaven na mých přímých otázkách mému pamětníkovi, jsem se více dozvěděla o době mezi lety 1968 až 1989, kterou jsme probírali v dějepise. Je to jiné, když si to člověk přečte v učebnici, než když o tom povídá člověk, který v té době vyrůstal. Určitě to nebyla doba jednoduchá, proto jsem ráda, že jsem tu dobu neprožila, ale jen o ní slyším a přemýšlím.